

OPONENTSKÝ POSUDEK

Jméno rigorozanta/rigorozantky:	Mgr. Bc. Jakub Stíbal
Téma práce:	Prohlášení viny a nesporné skutečnosti ve světle zásady materiální pravdy
Rozsah práce:	228 284 znaků včetně mezer
Datum odevzdání práce:	16. 5. 2024 (elektronická verze)

1. Aktuálnost (novost) tématu

Téma prohlášení viny a nesporných skutečností bylo do českého právního systému začleněno novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 333/2020 Sb., což znamená, že jde o relativně novou problematiku, která ještě není plně zpracována v právní teorii ani praxi. Díky tomu se dané instituty staly předmětem diskuzí v odborných kruzích, zejména s ohledem na jejich vliv na rychlost a efektivitu trestního řízení. Zavedení těchto institutů reflektuje snahu o modernizaci trestního práva procesního a reaguje na potřebu rychlejšího rozhodování ve stále komplikovanějších případech, což na druhé straně ohrožuje dosavadní pojetí „trestní spravedlnosti“.

2. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Téma náročností odpovídá nárokům kladeným na rigorózní práci, přičemž jsou nutné hlubší znalosti zejména základů a principů trestního práva procesního jakož i úpravy odklonů a hlavního líčení.

3. Formální a systematické členění práce

Formální a systematické členění rigorózní práce je přehledně rozvrženo do šesti kapitol, které na sebe logicky navazují a zpracovávají téma důkladně z různých úhlů pohledu. Práce začíná úvodem, který čtenáře seznamuje se základními pojmy a historickým kontextem prohlášení viny a nesporných skutečností. Následující kapitoly se postupně zaměřují na hloubkovou analýzu těchto institutů jak z hlediska materiálních a procesních aspektů, tak i jejich aplikace v konkrétních případech. Zvláštní kapitoly jsou věnovány komparaci s cizími právními úpravami a problematickým otázkám spojeným s aplikací těchto institutů v českém právním řádu. Každá kapitola je systematicky strukturovaná, což umožňuje čtenáři snadnou orientaci v textu a logické pochopení vývoje argumentace.

4. Vyjádření k práci

Rigorózní práce se věnuje velmi aktuálnímu a v praxi významnému tématu prohlášení viny a nesporných skutečností v trestním řízení. Autor pečlivě zpracoval obě problematiky z teoretického i praktického hlediska a podal podrobnou analýzu jejich aplikace. Kladně lze hodnotit také komparaci s právními úpravami sousedních zemí, což práci dodává širší kontext a umožňuje hledání inspirace v zahraniční praxi.

Na druhou stranu práci podle mého názoru značně škodí právě komparace, protože prohlášení viny a různé formy dohody jsou velmi rozpracované v USA a považují za škodu, že tato právní úprava (a zejména praxe) není předmětem bádání rigorozanta.

Přestože tématem práce je nasvítit prohlášení viny z hlediska materiální pravdy, nemám pocit, že se to plně podařilo, a to z následujícího důvodu. Největší nebezpečí institutu prohlášení viny stejně jako nesporných skutečností v trestním řízení je, podle mého názoru, skutečnost, že hrozí popření zásady materiální pravdy, a to kvůli motivaci vyřizujícího státního úředníka (v tomto případě dokonce soudce) věc vyřídit administrativně nejjednodušším způsobem. Přijde mi škoda,

že práce se v pojednání o zásadě materiální pravdy nedotýká motivace soudu pro využití tohoto institutu, která může být příslovečnou jiskrou pro jeho systematické zneužívání a v důsledku úplné popření zásady materiální pravdy v trestním řízení. Mrzí mě to o to více, že rigorozant problém objektivně identifikoval, srov. s. 40 práce, ale nepropojil jej s touto zásadou, která je jejím středobodem. Teoreticky skutečně může docházet k situacím, kdy obviněný bude konfrontován tzv. mimo záznam s přáním soudu k prohlášení viny výměnou za příznivý trest, kdy v případě nevyhovění žádosti soud bude velmi důkladně vážit nedostatečný projev „sebereflexe“ v podobě nepřiznání viny uložením přísného trestu (který je nepoměrně přísnější k trestu neformálně soudem avizovanému pro případ prohlášení viny). To podle výzkumů z prostředí USA vede k přiznávání osob k páčání trestných činů, které trestný čin ve skutečnosti vůbec nespáchaly, a to zcela v souladu s ekonomickou vědou a jí pojmenovaným fenoménem „homo economicus“ v širším slova smyslu. Toto mě mrzí o to více, že hned první rozhodnutí Nejvyššího soudu potvrdilo tuto obavu v praxi a hrozí (na druhou stranu pravda že jen podle mého osobního názoru), že prostřednictvím toho institutu dojde k pokřivení hledání spravedlnosti v trestním řízení (viz odst. 23 usnesení NS č.j. 5 Tdo 888/2021-1733).

5. Kritéria hodnocení práce

Splnění cíle práce	Cílem rigorózní práce bylo podrobně analyzovat instituty prohlášení viny a nesporných skutečností v českém trestním právu, a to jak z materiálního, tak procesního hlediska, a zároveň posoudit jejich postavení v rámci celé systematiky trestního řádu. Práce se také zaměřila na komparaci těchto institutů s právními úpravami sousedních států, jako jsou Slovensko, Polsko a Německo, s cílem identifikovat podobnosti a rozdíly. V neposlední řadě bylo cílem zhodnotit problematické aspekty těchto institutů a nabídnout možná řešení. Všechny stanovené cíle byly splněny, neboť autor přehledně a detailně zpracoval danou problematiku, poskytl komplexní pohled na fungování těchto institutů v praxi a přinesl cenné poznatky pro další odbornou diskuzi, se shora uvedenými výhradami.
Samostatnost při zpracování tématu včetně zhodnocení práce z hlediska plagiátorství	Stav kontroly na plagiáty vykázal maximální podobnost 2 % a kontrola Turnitin celkové procento podobnosti 20 %. Kontrola tedy vykazuje parametry běžné u tohoto typu prací, přičemž namátkovou kontrolou bylo zjištěno, že se shoda je (jak bývá standardem) identifikována v pasážích, kde se citují právní předpisy, judikatura nebo literatura, na kterou je řádně odkazováno.
Logická stavba práce	Práce je logicky vystavěna, struktura je přehledná a rigorozant vhodně zvolil strukturu nadpisů.
Práce se zdroji (využití cizojazyčných zdrojů) včetně citací	Práce pracuje s dostatečným množstvím zdrojů, pracuje s tuzemskými zdroji i se zahraničními zdroji. Citace oponent považuje za standardní.
Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)	Hloubka analýzy je vzhledem k tématu práce dostatečná, nemám výhrady ani k hloubce odůvodňování vlastních názorů či interpretacím

	rigorozanta, které kvitují a uvítal bych je ve větším množství.
Úprava práce (text, grafy, tabulky)	Grafy a tabulky nejsou součástí práce. Úprava textu je standardní.
Jazyková a stylistická úroveň	Čtivost textu oponent považuje za velmi dobrou. Práce dle oponenta nevykazuje zjevné překlepy ani gramatické chyby.

6. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Převažují podle Vás benefity institutu prohlášení viny nad jeho riziky?

Vidíte nějakou cestu, jak de lege ferenda tato rizika snížit?

Doporučení/nedoporučení práce k obhajobě	Doporučuji k obhajobě.
---	------------------------

V Praze dne 8. 9. 2024

JUDr. Martin Richter, Ph.D.